

Pjatt om føreren

BØKER

Arve Juritzen:
Privatmennesket Quisling
og hans to kvinner
Aventura

JAPISMEN på børsen er kanskje død, eller i åndenød for tida. Den litterære japismen lever derimot i beste velgående. Den blomstret! Tilogmed gode gamle Quisling kan nå reduseres til det bløte underliv. Journalist Arve Juritzen har fått det i mål i sin bok «Quisling og hans to kvinner». Takket være flaks (eller god planlegging!) har boka nådd markedet omtrent samtidig med Stein Ørnøis TV-serie om rettsaken mot Quisling. Svært god presseomtale har vært resultatet.

Boka tar for seg Quislings privatliv. Hans forhold til slekt og venner. Følelsesliv. Oppvekst og skolegang. Forhold til kvinner. Hans leiligheter, og særlig åssen han pussa opp «Gimle» på Bygdøy. Når det gjelder hans forhold til politikk og samfunn er bare en sak behandlet, og det er Quislings innsats i Sovjet under hungerskatastrofen i Ukraina og seinere arbeide under Nansen. Ingen av de mange forhold som Quisling som mer eller mindre ansvarlig satte i sving og som førte til død og elendighet er behandlet. Quislings virke som politisk kriminell er ikke tatt opp. Henrettelser av motstandsmenn, og kvinner. Utrydding av jødene. Hans rolle som instrument for den tyske statsterrorismen, som er den mest bestialske terrorismen denne verden har sett til nå.

Tilbake står bildet av en litt tafatt, klumsete, innesluttet og sky bygdegutt. Sjeldent begavet. Ærlig og renhårig nesten inntil parodien. Et geni som nok kunne mye, men som hadde vanskelig med å sette det ut i livet.

Leseren må ha denne bokanmelderen tilgitt når han ærlig og oppriktig mener at det er likegyldig om Quisling bare var gift med Alexandra eller også med Maria, eller om han noen gang blei skilt fra Alexandra? Juritzens store forskningsmessige bragd i denne boka er å bevise at det første var tilfelle. Quisling var aldri gift med Maria! Men... Vi roper vel ikke store hemmeligheter når vi forutser at den gamle NS-falanksen forbereder et drabelig motinnlegg i «Folk og Land». Denne viktige historiske oppdagelse må nå føre til drastiske endringer i vår hverdag og vår historieundervisning på skolen!

Juritzen må tåle å lese dette. Han har lagt ned mye arbeid i boka, men han har skrevet med hue under armen. Det går ikke å svare med at han bare har interesse for «personen» Quisling. For personen Quisling var og er representant for en kriminell politisk bevegelse i Norge, som førte godt over 100 000 mennesker i dette landet ut i stor ulykke. Nazismen i Norge valgte sine ledere. Hvis man er interessert i hvorfor personen Quisling blei skjøvet fram til den historiske rollen, må man studere hvem de offiserene, direktørene, advo-

katene og skipsrederne var som utgjorde lederkretsene i organisasjoner som «Fædrelandslaget», «Nordisk Folkereisning», «Nasjonal Samling» m.m., og deres forhold til Quisling. At Quisling ikke viste seg å være av samme format som Hitler, Mussolini og Franco er en annen sak.

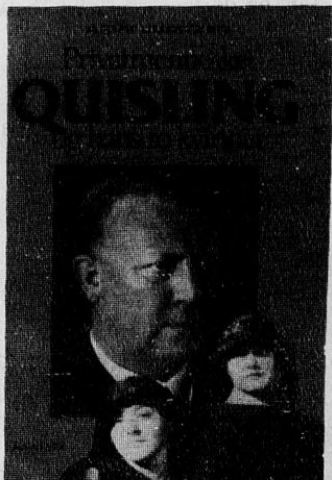
Men Juritzen behandler ikke disse viktige samfunnsmessige forholda som personen Quisling utviklet seg gjennom i det hele tatt. Personbildet er derfor overflatisk og uvitenskapelig. Alt det viktige (nesten alt!) er borte i pjattpjatt.

Jeg registrerer bare at Juritzen godtar Quislings egen versjon av hva som skjedde i forbindelse med det såkalte «Pepperoverfallet» i Forsvarsdepartementet i januar 1932. Quisling hevdet at han var blitt overfalt av kommunister. Historien som Quisling fortalte blei plukket fra hverandre allerede i 1932. Hva som virkelig skjedde er aldri blitt skikkelig oppklart. Juritzen har altså oppklart det, riktignok uten å dokumentere det. Men det er vel gått av moten.

Boka er på 300 sider, og ganske mange av de sidene er gjengivelser av brev og annen tekst. Brevene er fulle av personlige uttrykk som alle skriver i brev. Sånn som «Kjære deg! Hvordan står det til med deg? Har du det bra? Er du frisk?» osv. osv. i det uendelige. Det er merkelig at ikke forlaget har brukt konsulenthjelp for å skjære vekk alt uinteressant materiale. Jeg har en mistanke om at denne evige siteringen av dagligdags pjattpjatt egentlig er tilsiktet. For å gi et bilde av den menneskelige Quisling. Han skriver jo akkurat som oss!

Juritzen har sikkert skrevet en bok som vil fange interesse hos de som ønsker en rehabilitering av Quisling. Og hos de som synes det er greit med litt intimiteter istedet for det kjedelige politikken, ... dette evige gnålet...

LARS BORGERSRUD

«Privatmennesket...» legger fram nye opplysninger om Quislings ekteskapelige forhold. Hvorfor, egentlig?